॥ श्री शिव सहस्रनाम स्तोत्रम् ॥

Śrī Śiva Sahasranāma Stotram

॥ लिङ्ग पुराणम् ॥

Liṅga Purāṇam

। अथ लिङ्गपुराणान्तर्गत-श्रीशिवसहस्रनामस्तोत्रमन्त्रैः अभिषेकः ।

। atha liṅgapurāṇāntargata-śrīśivasahasranāmastotramantraiḥ abhiṣekaḥ ।

। ॐ ।

। om ।

ऋषय ऊचुः -

ṛṣaya ūcuḥ -

कथं देवेन वै सूत देवदेवान्महेश्वरात् ।

kathaṁ devena vai sūta devadevānmaheśvarāt ।

सुदर्शनाख्यं वै लब्धं वक्तुमर्हसि विष्णुना ॥ १ ॥

sudarśanākhyaṁ vai labdhaṁ vaktumarhasi viṣṇunā ।। 1।।

सूत उवाच -

sūta uvāca -

देवानामसुरेन्द्राणामभवच्च सुदारुणः ।

devānāmasurendrāṇāmabhavacca sudāruṇaḥ ।

सर्वेषामेव भूतानां विनाशकरणो महान् ॥ २ ॥

sarveṣāmeva bhūtānāṁ vināśakaraṇo mahān ।। 2।।

ते देवाः शक्तिमुशलैः सायकैर्नतपर्वभिः ।

te devāḥ śaktimuśalaiḥ sāyakairnataparvabhiḥ ।

प्रभिद्यमानाः कुन्तैश्च दुद्रुवुर्भयविह्वलाः ॥ ३ ॥

prabhidyamānāḥ kuntaiśca dudruvurbhayavihvalāḥ ।। 3।।

पराजितास्तदा देवा देवदेवेश्वरं हरिम् ।

parājitāstadā devā devadeveśvaraṁ harim ।

प्रणेमुस्तं सुरेशानं शोकसंविग्नमानसाः ॥ ४ ॥

praṇemustaṁ sureśānaṁ śokasaṁvignamānasāḥ ।। 4।।

तान् समीक्ष्याथ भगवान्देवदेवेश्वरो हरिः ।

tān samīkṣyātha bhagavāndevadeveśvaro hariḥ ।

प्रणिपत्य स्थितान्देवानिदं वचनमब्रवीत् ॥ ५ ॥

praṇipatya sthitāndevānidaṁ vacanamabravīt ।। 5।।

वत्साः किमिति वै देवाश्च्युतालङ्कारविक्रमाः ।

vatsāḥ kimiti vai devāścyutālaṅkāravikramāḥ |

समागताः ससंतापा वक्तुमर्हथ सुव्रताः ॥ ६ ॥

samāgatāḥ sasaṁtāpā vaktumarhatha suvratāḥ || 6||

तस्य तद्वचनं श्रुत्वा तथाभूताः सुरोत्तमाः ।

tasya tadvacanaṁ śrutvā tathābhūtāḥ surottamāḥ |

प्रणम्याहुर्यथावृत्तं देवदेवाय विष्णवे ॥ ७ ॥

praṇamyāhuryathāvṛttaṁ devadevāya viṣṇave || 7||

भगवन्देवदेवेश विष्णो जिष्णो जनार्दन ।

bhagavandevadeveśa viṣṇo jiṣṇo janārdana |

दानवैः पीडिताः सर्वे वयं शरणमागताः ॥ ८ ॥

dānavaiḥ pīḍitāḥ sarve vayaṁ śaraṇamāgatāḥ || 8||

त्वमेव देवदेवेश गतिर्नः पुरुषोत्तम ।

tvameva devadeveśa gatirnaḥ puruṣottama |

त्वमेव परमात्मा हि त्वं पिता जगतामपि ॥ ९ ॥

tvameva paramātmā hi tvaṁ pitā jagatāmapi || 9||

त्वमेव भर्ता हर्ता च भोक्ता दाता जनार्दन ।

tvameva bhartā hartā ca bhoktā dātā janārdana |

हन्तुमर्हसि तस्मात्त्वं दानवान्दानवार्दन ॥ १० ॥

hantumarhasi tasmāttvaṁ dānavāndānavārdana || 10||

दैत्याश्च वैष्णवैर्ब्राह्मै रौद्रैर्याम्यैः सुदारुणैः ।

daityāśca vaiṣṇavairbrāhmai raudrairyāmyaiḥ sudāruṇaiḥ ।

कौबेरैश्चैव सौम्यैश्च नैर्ऋत्यैर्वारुणैर्दृढैः ॥ ११ ॥

kauberaiścaiva saumyaiśca nairṛtyairvāruṇairdṛḍhaiḥ ।। 11।।

वायव्यैश्च तथाग्नेयैरैशानैर्वार्षिकैः शुभैः ।

vāyavyaiśca tathāgneyairaiśānairvārṣikaiḥ śubhaiḥ ।

सौरै रौद्रैस्तथा भीमैः कम्पनैर्जृम्भणैर्दृढैः ॥ १२ ॥

saurai raudraistathā bhīmaiḥ kampanairjṛmbhaṇairdṛḍhaiḥ ।। 12।।

अवध्या वरलाभात्ते सर्वे वारिजलोचन ।

avadhyā varalābhātte sarve vārijalocana ।

सूर्यमण्डलसम्भूतं त्वदीयं चक्रमुद्यतम् ॥ १३ ॥

sūryamaṇḍalasambhūtaṁ tvadīyaṁ cakramudyatam ।। 13।।

कुण्ठितं हि दधीचेन च्यावनेन जगद्गुरो ।

kuṇṭhitaṁ hi dadhīcena cyāvanena jagadguro ।

दण्डं शार्ङ्गं तवास्त्रं च लब्धं दैत्यैः प्रसादतः ॥ १४ ॥

daṇḍaṁ śārṅgaṁ tavāstraṁ ca labdhaṁ daityaiḥ prasādataḥ ।। 14।।

पुरा जलन्धरं हन्तुं निर्मितं त्रिपुरारिणा ।

purā jalandharaṁ hantuṁ nirmitaṁ tripurāriṇā ।

रथाङ्गं सुशितं घोरं तेन तान् हन्तुमर्हसि ॥ १५ ॥

rathāṅgaṁ suśitaṁ ghoraṁ tena tān hantumarhasi ।। 15।।

तस्मात्तेन निहन्तव्या नान्यैः शस्त्रशतैरपि ।

tasmāttena nihantavyā nānyaiḥ śastraśatairapi ।

ततो निशम्य तेषां वै वचनं वारिजेक्षणः ॥ १६ ॥

tato niśamya teṣāṁ vai vacanaṁ vārijekṣaṇaḥ ।। 16।।

वाचस्पतिमुखानाह स हरिश्चक्रभृत्स्वयम् ।

vācaspatimukhānāha sa hariścakrabhṛtsvayam ।

श्रीविष्णुरुवाच –

śrīviṣṇuruvāca -

भोभो देवा महादेवं सर्वैर्देवैः सनातनैः ॥ १७ ॥

bhobho devā mahādevaṁ sarvairdevaiḥ sanātanaiḥ ।। 17।।

सम्प्राप्य साम्प्रतं सर्वं करिष्यामि दिवौकसाम् ।

samprāpya sāmpratam̐ sarvaṁ kariṣyāmi divaukasām ।

देवा जलंधरं हन्तुं निर्मितं हि पुरारिणा ॥ १८ ॥

devā jalaṁdharaṁ hantuṁ nirmitaṁ hi purāriṇā ।। 18।।

लब्ध्वा रथाङ्गं तेनैव निहत्य च महासुरान् ।

labdhvā rathāṅgaṁ tenaiva nihatya ca mahāsurān ।

सर्वान्धुन्धुमुखान्दैत्यानष्टषष्टिशतान्सुरान् ॥ १९ ॥

sarvāndhundhumukhāndaityānaṣṭaṣaṣṭiśatānsurān ।। 19।।

सबान्धवान्क्षणादेव युष्मान् संतारयाम्यहम् ।

sabāndhavānkṣaṇādeva yuṣmān saṁtārayāmyaham |

सूत उवाच -

sūta uvāca -

एवमुक्त्वा सुरश्रेष्ठान् सुरश्रेष्ठमनुस्मरन् ॥ २० ॥

evamuktvā suraśreṣṭhān suraśreṣṭhamanusmaran || 20||

सुरश्रेष्ठस्तदा श्रेष्ठं पूजयामास शङ्करम् ।

suraśreṣṭhastadā śreṣṭhaṁ pūjayāmāsa śaṅkaram |

लिङ्गं स्थाप्य यथान्यायं हिमवच्छिखरे शुभे ॥ २१ ॥

liṅgaṁ sthāpya yathānyāyaṁ himavacchikhare śubhe || 21||

मेरुपर्वतसंकाशं निर्मितं विश्वकर्मणा ।

meruparvatasaṁkāśaṁ nirmitaṁ viśvakarmaṇā |

त्वरिताख्येन रुद्रेण रौद्रेण च जनार्दनः ॥ २२ ॥

tvaritākhyena rudreṇa raudreṇa ca janārdanaḥ || 22||

स्नाप्य सम्पूज्य गन्धाद्यैर्ज्वालाकारं मनोरमम् ।

snāpya sampūjya gandhādyairjvālākāraṁ manoramam |

तुष्टाव च तदा रुद्रं सम्पूज्याग्नौ प्रणम्य च ॥ २३ ॥

tuṣṭāva ca tadā rudraṁ sampūjyāgnau praṇamya ca || 23||

देवं नाम्नां सहस्रेण भवाद्येन यथाक्रमम् ।

devaṁ nāmnāṁ sahasreṇa bhavādyena yathākramam |

पूजयामास च शिवं प्रणवाद्यं नमोन्तकम् ॥ २४ ॥

pūjayāmāsa ca śivaṁ praṇavādyaṁ namontakam || 24||

देवं नाम्नां सहस्रेण भवाद्येन महेश्वरम् ।

devaṁ nāmnāṁ sahasreṇa bhavādyena maheśvaram |

प्रतिनाम सपद्मेन पूजयामास शङ्करम् ॥ २५ ॥

pratināma sapadmena pūjayāmāsa śaṅkaram || 25||

अग्नौ च नामभिर्देवं भवाद्यैः समिदादिभिः ।

agnau ca nāmabhirdevaṁ bhavādyaiḥ samidādibhiḥ |

स्वाहान्तैर्विधिवद्धुत्वा प्रत्येकमयुतं प्रभुम् ॥ २६ ॥

svāhāntairvidhivaddhutvā pratyekamayutaṁ prabhum || 26||

तुष्टाव च पुनः शम्भुं भवाद्यैर्भवमीश्वरम् ।

tuṣṭāva ca punaḥ śambhuṁ bhavādyairbhavamīśvaram |

❀❀❀

श्री विष्णुरुवाच –

śrī viṣṇuruvāca -

भवः शिवो हरो रुद्रः पुरुषः पद्मलोचनः ॥ २७ ॥

bhavaḥ śivo haro rudraḥ puruṣaḥ padmalocanaḥ ||27||

अर्थितव्यः सदाचारः सर्वशम्भुर्महेश्वरः ।

arthitavyaḥ sadācāraḥ sarvaśambhurmaheśvaraḥ |

ईश्वरः स्थाणुरीशानः सहस्राक्षः सहस्रपात् ॥ २८ ॥

īśvaraḥ sthāṇurīśānaḥ sahasrākṣaḥ sahasrapāt ||28||

वरीयान् वरदो वन्द्यः शङ्करः परमेश्वरः ।

varīyān varado vandyaḥ śaṅkaraḥ parameśvaraḥ |

गङ्गाधरः शूलधरः परार्थैकप्रयोजनः ॥ २९ ॥

gaṅgādharaḥ śūladharaḥ parārthaikaprayojanaḥ ||29||

सर्वज्ञः सर्वदेवादिगिरिधन्वा जटाधरः ।

sarvajñaḥ sarvadevādigiridhanvā jaṭādharaḥ |

चन्द्रापीडश्चन्द्रमौलिर्विद्वान्विश्वामरेश्वरः ॥ ३० ॥

candrāpīḍaścandramaulirvidvānviśvāmareśvaraḥ ||30||

वेदान्तसारसन्दोहः कपाली नीललोहितः ।

vedāntasārasandohaḥ kapālī nīlalohitaḥ |

ध्यानाधारोऽपरिच्छेद्यो गौरीभर्ता गणेश्वरः ॥ ३१ ॥

dhyānādhāro'paricchedyo gaurībhartā gaṇeśvaraḥ ||31||

अष्टमूर्तिर्विश्वमूर्तिस्त्रिवर्गः स्वर्गसाधनः ।

aṣṭamūrtirviśvamūrtistrivargaḥ svargasādhanaḥ ।

ज्ञानगम्यो दृढप्रज्ञो देवदेवस्त्रिलोचनः ॥ ३२ ॥

jñānagamyo dṛḍhaprajño devadevastrilocanaḥ ।। 32।।

वामदेवो महादेवः पाण्डुः परिदृढो दृढः ।

vāmadevo mahādevaḥ pāṇḍuḥ paridṛḍho dṛḍhaḥ ।

विश्वरूपो विरूपाक्षो वागीशः शुचिरन्तरः ॥ ३३ ॥

viśvarūpo virūpākṣo vāgīśaḥ śucirantaraḥ ।। 33।।

सर्वप्रणयसंवादीवृषाङ्को वृषवाहनः ।

sarvapraṇayasaṁvādīvṛṣāṅko vṛṣavāhanaḥ ।

ईशः पिनाकी खट्वाङ्गी चित्रवेषश्चिरन्तनः ॥ ३४ ॥

īśaḥ pinākī khaṭvāṅgī citraveṣaścirantanaḥ ।। 34।।

तमोहरो महायोगी गोप्ता ब्रह्माङ्गहृज्जटी ।

tamoharo mahāyogī goptā brahmāṅgahṛjjaṭī ।

कालकालः कृत्तिवासाः सुभगः प्रणवात्मकः ॥ ३५ ॥

kālakālaḥ kṛttivāsāḥ subhagaḥ praṇavātmakaḥ ।। 35।।

उन्मत्तवेषश्चक्षुष्योदुर्वासाः स्मरशासनः ।

unmattaveṣaścakṣuṣyodurvāsāḥ smaraśāsanaḥ ।

दृढायुधः स्कन्दगुरुः परमेष्ठी परायणः ॥ ३६ ॥

dṛḍhāyudhaḥ skandaguruḥ parameṣṭhī parāyaṇaḥ ।। 36।।

अनादिमध्यनिधनो गिरिशो गिरिबान्धवः ।

anādimadhyanidhano giriśo giribāndhavaḥ |

कुबेरबन्धुः श्रीकण्ठो लोकवर्णोत्तमोत्तमः ॥ ३७ ॥

kuberabandhuḥ śrīkaṇṭho lokavarṇottamottamaḥ || 37||

सामान्यदेवः कोदण्डी नीलकण्ठः परश्वधी ।

sāmānyadevaḥ kodaṇḍī nīlakaṇṭhaḥ paraśvadhī |

विशालाक्षो मृगव्याधः सुरेशः सूर्यतापनः ॥ ३८ ॥

viśālākṣo mṛgavyādhaḥ sureśaḥ sūryatāpanaḥ || 38||

धर्मकर्माक्षमः क्षेत्रं भगवान् भगनेत्रभित् ।

dharmakarmākṣamaḥ kṣetraṁ bhagavān bhaganetrabhit |

उग्रः पशुपतिस्तार्क्ष्यप्रियभक्तः प्रियंवदः ॥ ३९ ॥

ugraḥ paśupatistārkṣyapriyabhaktaḥ priyaṁvadaḥ || 39||

दाता दयाकरो दक्षः कपर्दी कामशासनः ।

dātā dayākaro dakṣaḥ kapardī kāmaśāsanaḥ |

श्मशाननिलयः सूक्ष्मः श्मशानस्थो महेश्वरः ॥ ४० ॥

śmaśānanilayaḥ sūkṣmaḥ śmaśānastho maheśvaraḥ || 40||

लोककर्ता भूतपतिर्महाकर्ता महौषधी ।

lokakartā bhūtapatirmahākartā mahauṣadhī |

उत्तरो गोपतिर्गोप्ता ज्ञानगम्यः पुरातनः ॥ ४१ ॥

uttaro gopatirgoptā jñānagamyaḥ purātanaḥ || 41||

नीतिः सुनीतिः शुद्धात्मा सोमसोमरतः सुखी ।

nītiḥ sunītiḥ śuddhātmā somasomarataḥ sukhī |

सोमपोऽमृतपः सोमो महानीतिर्महामतिः ॥ ४२ ॥

somapo'mṛtapaḥ somo mahānītirmahāmatiḥ || 42||

अजातशत्रुरालोकः सम्भाव्यो हव्यवाहनः ।

ajātaśatrurālokaḥ sambhāvyo havyavāhanaḥ |

लोककारो वेदकारः सूत्रकारः सनातनः ॥ ४३ ॥

lokakāro vedakāraḥ sūtrakāraḥ sanātanaḥ || 43||

महर्षिः कपिलाचार्यो विश्वदीप्तिस्त्रिलोचनः ।

maharṣiḥ kapilācāryo viśvadīptistrilocanaḥ |

पिनाकपाणिभूदेवः स्वस्तिदः स्वस्तिकृत्सदा ॥ ४४ ॥

pinākapāṇibhūdevaḥ svastidaḥ svastikṛtsadā || 44||

त्रिधामा सौभगः शर्वः सर्वज्ञः सर्वगोचरः ।

tridhāmā saubhagaḥ śarvaḥ sarvajñaḥ sarvagocaraḥ |

ब्रह्मधृग्विश्वसृक्स्वर्गः कर्णिकारः प्रियः कविः ॥ ४५ ॥

brahmadhṛgviśvasṛksvargaḥ karṇikāraḥ priyaḥ kaviḥ || 45||

शाखो विशाखो गोशाखः शिवो नैकः क्रतुः समः ।

śākho viśākho gośākhaḥ śivo naikaḥ kratuḥ samaḥ |

गङ्गाप्लवोदको भावः सकलस्थपतिस्थिरः ॥ ४६ ॥

gaṅgāplavodako bhāvaḥ sakalasthapatisthiraḥ || 46||

विजितात्मा विधेयात्मा भूतवाहनसारथिः ।

vijitātmā vidheyātmā bhūtavāhanasārathiḥ |

सगणो गणकार्यश्च सुकीर्तिश्छिन्नसंशयः ॥ ४७ ॥

sagaṇo gaṇakāryaśca sukīrtiśchinnasaṁśayaḥ || 47||

कामदेवः कामपालो भस्मोद्धूलितविग्रहः ।

kāmadevaḥ kāmapālo bhasmoddhūlitavigrahaḥ |

भस्मप्रियो भस्मशायी कामी कान्तः कृतागमः ॥ ४८ ॥

bhasmapriyo bhasmaśāyī kāmī kāntaḥ kṛtāgamaḥ || 48||

समायुक्तो निवृत्तात्मा धर्मयुक्तः सदाशिवः ।

samāyukto nivṛttātmā dharmayuktaḥ sadāśivaḥ |

चतुर्मुखश्चतुर्बाहुर्दुरावासो दुरासदः ॥ ४९ ॥

caturmukhaścaturbāhurdurāvāso durāsadaḥ || 49||

दुर्गमो दुर्लभो दुर्गः सर्वायुधविशारदः ।

durgamo durlabho durgaḥ sarvāyudhaviśāradaḥ |

अध्यात्मयोगनिलयः सुतन्तुस्तन्तुवर्धनः ॥ ५० ॥

adhyātmayoganilayaḥ sutantustantuvardhanaḥ || 50||

शुभाङ्गो लोकसारङ्गो जगदीशोऽमृताशनः ।

śubhāṅgo lokasāraṅgo jagadīśo'mṛtāśanaḥ |

भस्मशुद्धिकरो मेरुरोजस्वी शुद्धविग्रहः ॥ ५१ ॥

bhasmaśuddhikaro merurojasvī śuddhavigrahaḥ || 51||

हिरण्यरेतास्तरणिर्मरीचिर्महिमालयः ।

hiraṇyaretāstaraṇirmarīcirmahimālayaḥ ।

महाह्रदो महागर्भः सिद्धवृन्दारवन्दितः ॥ ५२ ॥

mahāhrado mahāgarbhaḥ siddhavṛndāravanditaḥ ।। 52।।

व्याघ्रचर्मधरो व्याली महाभूतो महानिधिः ।

vyāghracarmadharo vyālī mahābhūto mahānidhiḥ ।

अमृताङ्गोऽमृतवपुः पञ्चयज्ञः प्रभञ्जनः ॥ ५३ ॥

amṛtāṅgo'mṛtavapuḥ pañcayajñaḥ prabhañjanaḥ ।। 53।।

पञ्चविंशतितत्त्वज्ञः पारिजातः परावरः ।

pañcaviṁśatitattvajñaḥ pārijātaḥ parāvaraḥ ।

सुलभः सुव्रतः शूरो वाङ्मयैकनिधिर्निधिः ॥ ५४ ॥

sulabhaḥ suvrataḥ śūro vāṅmayaikanidhirnidhiḥ ।। 54।।

वर्णाश्रमगुरुर्वर्णी शत्रुजिच्छत्रुतापनः ।

varṇāśramagururvarṇī śatrujicchatrutāpanaḥ ।

आश्रमः क्षपणः क्षामो ज्ञानवानचलाचलः ॥ ५५ ॥

āśramaḥ kṣapaṇaḥ kṣāmo jñānavānacalācalaḥ ।। 55।।

प्रमाणभूतो दुर्ज्ञेयः सुपर्णो वायुवाहनः ।

pramāṇabhūto durjñeyaḥ suparṇo vāyuvāhanaḥ ।

धनुर्धरो धनुर्वेदो गुणराशिर्गुणाकरः ॥ ५६ ॥

dhanurdharo dhanurvedo guṇarāśirguṇākaraḥ ।। 56।।

अनन्तदृष्टिरानन्दो दण्डो दमयिता दमः ।

anantadr̥ṣṭirānando daṇḍo damayitā damaḥ ।

अभिवाद्यो महाचार्यो विश्वकर्मा विशारदः ॥ ५७ ॥

abhivādyo mahācāryo viśvakarmā viśāradaḥ ।। 57।।

वीतरागो विनीतात्मा तपस्वी भूतभावनः ।

vītarāgo vinītātmā tapasvī bhūtabhāvanaḥ ।

उन्मत्तवेषः प्रच्छन्नो जितकामो जितप्रियः ॥ ५८ ॥

unmattaveṣaḥ pracchanno jitakāmo jitapriyaḥ ।। 58।।

कल्याणप्रकृतिः कल्पः सर्वलोकप्रजापतिः ।

kalyāṇaprakr̥tiḥ kalpaḥ sarvalokaprajāpatiḥ ।

तपस्वी तारको धीमान् प्रधानप्रभुरव्ययः ॥ ५९ ॥

tapasvī tārako dhīmān pradhānaprabhuravyayaḥ ।। 59।।

लोकपालोऽन्तर्हितात्मा कल्यादिः कमलेक्षणः ।

lokapālo'ntarhitātmā kalyādiḥ kamalekṣaṇaḥ ।

वेदशास्त्रार्थतत्त्वज्ञो नियमो नियमाश्रयः ॥ ६० ॥

vedaśāstrārthatattvajño niyamo niyamāśrayaḥ ।। 60।।

चन्द्रः सूर्यः शनिः केतुर्विरामो विद्रुमच्छविः ।

candraḥ sūryaḥ śaniḥ keturvirāmo vidrumacchaviḥ ।

भक्तिगम्यः परं ब्रह्म मृगबाणार्पणोऽनघः ॥ ६१ ॥

bhaktigamyaḥ paraṁ brahma mr̥gabāṇārpaṇo'naghaḥ ।। 61।।

अद्रिराजालयः कान्तः परमात्मा जगद्गुरुः ।

adrirājālayaḥ kāntaḥ paramātmā jagadguruḥ ।

सर्वकर्माचलस्त्वष्टा माङ्गल्यो मङ्गलावृतः ॥ ६२ ॥

sarvakarmācalastvaṣṭā māṅgalyo maṅgalāvṛtaḥ ।। 62।।

महातपा दीर्घतपाः स्थविष्ठः स्थविरो ध्रुवः ।

mahātapā dīrghatapāḥ sthaviṣṭhaḥ sthaviro dhruvaḥ ।

अहः संवत्सरो व्याप्तिः प्रमाणं परमं तपः ॥ ६३ ॥

ahaḥ saṁvatsaro vyāptiḥ pramāṇaṁ paramaṁ tapaḥ ।। 63।।

संवत्सरकरो मन्त्रः प्रत्ययः सर्वदर्शनः ।

saṁvatsarakaro mantraḥ pratyayaḥ sarvadarśanaḥ ।

अजः सर्वेश्वरः स्निग्धो महारेता महाबलः ॥ ६४ ॥

ajaḥ sarveśvaraḥ snigdho mahāretā mahābalaḥ ।। 64।।

योगी योग्यो महारेताः सिद्धः सर्वादिरग्निदः ।

yogī yogyo mahāretāḥ siddhaḥ sarvādiragnidaḥ ।

वसुर्वसुमनाः सत्यः सर्वपापहरो हरः ॥ ६५ ॥

vasurvasumanāḥ satyaḥ sarvapāpaharo haraḥ ।। 65।।

अमृतः शाश्वतः शान्तो बाणहस्तः प्रतापवान् ।

amṛtaḥ śāśvataḥ śānto bāṇahastaḥ pratāpavān ।

कमण्डलुधरो धन्वी वेदाङ्गो वेदविन्मुनिः ॥ ६६ ॥

kamaṇḍaludharo dhanvī vedāṅgo vedavinmuniḥ ।। 66।।

भ्राजिष्णुर्भोजनं भोक्ता लोकनेता दुराधरः ।
bhrājiṣṇurbhojanaṁ bhoktā lokanetā durādharaḥ ।
अतीन्द्रियो महामायः सर्वावासश्चतुष्पथः ॥ ६७ ॥
atīndriyo mahāmāyaḥ sarvāvāsaścatuṣpathaḥ ।। 67।।

कालयोगी महानादो महोत्साहो महाबलः ।
kālayogī mahānādo mahotsāho mahābalaḥ ।
महाबुद्धिर्महावीर्यो भूतचारी पुरंदरः ॥ ६८ ॥
mahābuddhirmahāvīryo bhūtacārī puraṁdaraḥ ।। 68।।

निशाचरः प्रेतचारी महाशक्तिर्महाद्युतिः ।
niśācaraḥ pretacārī mahāśaktirmahādyutiḥ ।
अनिर्देश्यवपुः श्रीमान्सर्वहार्यमितो गतिः ॥ ६९ ॥
anirdeśyavapuḥ śrīmānsarvahāryamito gatiḥ ।। 69।।

बहुश्रुतो बहुमयो नियतात्मा भवोद्भवः ।
bahuśruto bahumayo niyatātmā bhavodbhavaḥ ।
ओजस्तेजो द्युतिकरो नर्तकः सर्वकामकः ॥ ७० ॥
ojastejo dyutikaro nartakaḥ sarvakāmakaḥ ।। 70।।

नृत्यप्रियो नृत्यनृत्यः प्रकाशात्मा प्रतापनः ।
nṛtyapriyo nṛtyanṛtyaḥ prakāśātmā pratāpanaḥ ।
बुद्धः स्पष्टाक्षरो मन्त्रः सन्मानः सारसम्प्लवः ॥ ७१ ॥
buddhaḥ spaṣṭākṣaro mantraḥ sanmānaḥ sārasamplavaḥ ।। 71।।

युगादिकृद्युगावर्तो गम्भीरो वृषवाहनः ।
yugādikṛdyugāvarto gambhīro vṛṣavāhanaḥ |
इष्टो विशिष्टः शिष्टेष्टः शरभः शरभो धनुः ॥ ७२ ॥
iṣṭo viśiṣṭaḥ śiṣṭeṣṭaḥ śarabhaḥ śarabho dhanuḥ || 72||

अपांनिधिरधिष्ठानं विजयो जयकालवित् ।
apāṁnidhiradhiṣṭhānaṁ vijayo jayakālavit |
प्रतिष्ठितः प्रमाणज्ञो हिरण्यकवचो हरिः ॥ ७३ ॥
pratiṣṭhitaḥ pramāṇajño hiraṇyakavaco hariḥ || 73||

विरोचनः सुरगणो विद्येशो विबुधाश्रयः ।
virocanaḥ suragaṇo vidyeśo vibudhāśrayaḥ |
बालरूपो बलोन्माथी विवर्तो गहनो गुरुः ॥ ७४ ॥
bālarūpo balonmāthī vivarto gahano guruḥ || 74||

करणं कारणं कर्ता सर्वबन्धविमोचनः ।
karaṇaṁ kāraṇaṁ kartā sarvabandhavimocanaḥ |
विद्वत्तमो वीतभयो विश्वभर्ता निशाकरः ॥ ७५ ॥
vidvattamo vītabhayo viśvabhartā niśākaraḥ || 75||

व्यवसायो व्यवस्थानः स्थानदो जगदादिजः ।
vyavasāyo vyavasthānaḥ sthānado jagadādijaḥ |
दुन्दुभो ललितो विश्वो भवात्मात्मनिसंस्थितः ॥ ७६ ॥
dundubho lalito viśvo bhavātmātmanisaṁsthitaḥ || 76||

वीरेश्वरो वीरभद्रो वीरहा वीरभृद्विराट् ।

vīreśvaro vīrabhadro vīrahā vīrabhṛdvirāṭ |

वीरचूडामणिर्वेत्ता तीव्रनादो नदीधरः ॥ ७७ ॥

vīracūḍāmaṇirvettā tīvranādo nadīdharaḥ || 77||

आज्ञाधारस्त्रिशूली च शिपिविष्टः शिवालयः ।

ājñādhārastriśūlī ca śipiviṣṭaḥ śivālayaḥ |

वालखिल्यो महाचापस्तिग्मांशुर्निधिरव्ययः ॥ ७८ ॥

vālakhilyo mahācāpastigmāṁśurnidhiravyayaḥ || 78||

अभिरामः सुशरणः सुब्रह्मण्यः सुधापतिः ।

abhirāmaḥ suśaraṇaḥ subrahmaṇyaḥ sudhāpatiḥ |

मघवान्कौशिको गोमान् विश्रामः सर्वशासनः ॥ ७९ ॥

maghavānkauśiko gomān viśrāmaḥ sarvaśāsanaḥ || 79||

ललाटाक्षो विश्वदेहः सारः संसारचक्रभृत् ।

lalāṭākṣo viśvadehaḥ sāraḥ saṁsāracakrabhṛt |

अमोघदण्डी मध्यस्थो हिरण्यो ब्रह्मवर्चसी ॥ ८० ॥

amoghadaṇḍī madhyastho hiraṇyo brahmavarcasī || 80||

परमार्थः परमयः शम्बरो व्याघ्रकोऽनलः ।

paramārthaḥ paramayaḥ śambaro vyāghrako'nalaḥ |

रुचिर्वररुचिर्वन्द्यो वाचस्पतिरहर्पतिः ॥ ८१ ॥

rucirvararucirvandyo vācaspatiraharpatiḥ || 81||

रविर्विरोचनः स्कन्धः शास्ता वैवस्वतो जनः ।

ravirvirocanaḥ skandhaḥ śāstā vaivasvato janaḥ |

युक्तिरुन्नतकीर्तिश्च शान्तरागः पराजयः ॥ ८२ ॥

yuktirunnatakīrtiśca śāntarāgaḥ parājayaḥ || 82||

कैलासपतिकामारिः सविता रविलोचनः ।

kailāsapatikāmāriḥ savitā ravilocanaḥ |

विद्वत्तमो वीतभयो विश्वहर्ताऽनिवारितः ॥ ८३ ॥

vidvattamo vītabhayo viśvahartā'nivāritaḥ || 83||

नित्यो नियतकल्याणः पुण्यश्रवणकीर्तनः ।

nityo niyatakalyāṇaḥ puṇyaśravaṇakīrtanaḥ |

दूरश्रवा विश्वसहो ध्येयो दुःस्वप्ननाशनः ॥ ८४ ॥

dūraśravā viśvasaho dhyeyo duḥsvapnanāśanaḥ || 84||

उत्तारको दुष्कृतिहा दुर्धर्षो दुःसहोऽभयः ।

uttārako duṣkṛtihā durdharṣo duḥsaho'bhayaḥ |

अनादिर्भूर्भुवो लक्ष्मीः किरीटित्रिदशाधिपः ॥ ८५ ॥

anādirbhūrbhuvo lakṣmīḥ kirīṭitridaśādhipaḥ || 85||

विश्वगोप्ता विश्वभर्ता सुधीरो रुचिराङ्गदः ।

viśvagoptā viśvabhartā sudhīro rucirāṅgadaḥ |

जननो जनजन्मादिः प्रीतिमान्नीतिमान्नयः ॥ ८६ ॥

janano janajanmādiḥ prītimānnītimānnayaḥ || 86||

विशिष्टः काश्यपो भानुर्भीमो भीमपराक्रमः ।

viśiṣṭaḥ kāśyapo bhānurbhīmo bhīmaparākramaḥ ।

प्रणवः सप्तधाचारो महाकायो महाधनुः ॥ ८७ ॥

praṇavaḥ saptadhācāro mahākāyo mahādhanuḥ ।। 87।।

जन्माधिपो महादेवः सकलागमपारगः ।

janmādhipo mahādevaḥ sakalāgamapāragaḥ ।

तत्त्वातत्त्वविवेकात्मा विभूष्णुर्भूतिभूषणः ॥ ८८ ॥

tattvātattvavivekātmā vibhūṣṇurbhūtibhūṣaṇaḥ ।। 88।।

ऋषिर्ब्राह्मणविज्जिष्णुर्जन्ममृत्युजरातिगः ।

ṛṣirbrāhmaṇavijjiṣṇurjanmamṛtyujarātigaḥ ।

यज्ञो यज्ञपतिर्यज्वा यज्ञान्तोऽमोघविक्रमः ॥ ८९ ॥

yajño yajñapatiryajvā yajñānto'moghavikramaḥ ।। 89।।

महेन्द्रो दुर्भरः सेनी यज्ञाङ्गो यज्ञवाहनः ।

mahendro durbharaḥ senī yajñāṅgo yajñavāhanaḥ ।

पञ्चब्रह्मसमुत्पत्तिर्विश्वेशो विमलोदयः ॥ ९० ॥

pañcabrahmasamutpattirviśveśo vimalodayaḥ ।। 90।।

आत्मयोनिरनाद्यन्तो षड्विंशत्सप्तलोकधृक् ।

ātmayoniranādyanto ṣaḍviṁśatsaptalokadhṛk ।

गायत्रीवल्लभः प्रांशुर्विश्वावासः प्रभाकरः ॥ ९१ ॥

gāyatrīvallabhaḥ prāṁśurviśvāvāsaḥ prabhākaraḥ ।। 91।।

शिशुर्गिरिरतः सम्राट् सुषेणः सुरशत्रुहा ।

śiśurgiriratаḥ samrāṭ suṣeṇaḥ suraśatruhā |

अमोघोऽरिष्टमथनो मुकुन्दो विगतज्वरः ॥ ९२ ॥

amogho'riṣṭamathano mukundo vigatajvaraḥ || 92||

स्वयंज्योतिरनुज्योतिरात्मज्योतिरचञ्चलः ।

svayaṁjyotiranujyotirātmajyotiracañcalaḥ |

पिङ्गलः कपिलश्मश्रुः शास्त्रनेत्रस्त्रयीतनुः ॥ ९३ ॥

piṅgalaḥ kapilaśmaśruḥ śāstranetrastrayītanuḥ || 93||

ज्ञानस्कन्धो महाज्ञानी निरुत्पत्तिरुपप्लवः ।

jñānaskandho mahājñānī nirutpattirupaplavaḥ |

भगो विवस्वानादित्यो योगाचार्यो बृहस्पतिः ॥ ९४ ॥

bhago vivasvānādityo yogācāryo bṛhaspatiḥ || 94||

उदारकीर्तिरुद्योगी सद्योगीसदसन्मयः ।

udārakīrtirudyogī sadyogīsadasanmayaḥ |

नक्षत्रमाली राकेशः साधिष्ठानः षडाश्रयः ॥ ९५ ॥

nakṣatramālī rākeśaḥ sādhiṣṭhānaḥ ṣaḍāśrayaḥ || 95||

पवित्रपाणिः पापारिर्मणिपूरो मनोगतिः ।

pavitrapāṇiḥ pāpārirmaṇipūro manogatiḥ |

हृत्पुण्डरीकमासीनः शुक्लः शान्तो वृषाकपिः ॥ ९६ ॥

hṛtpuṇḍarīkamāsīnaḥ śuklaḥ śānto vṛṣākapiḥ || 96||

विष्णुर्ग्रहपतिः कृष्णः समर्थोऽनर्थनाशनः ।

viṣṇurgrahapatiḥ kṛṣṇaḥ samartho'narthanāśanaḥ ।

अधर्मशत्रुरक्षय्यः पुरुहूतः पुरुष्टुतः ॥ ९७ ॥

adharmaśatrurakṣayyaḥ puruhūtaḥ puruṣṭutaḥ ।। 97।।

ब्रह्मगर्भो बृहद्गर्भो धर्मधेनुर्धनागमः ।

brahmagarbho bṛhadgarbho dharmadhenurdhanāgamaḥ ।

जगद्धितैषिसुगतः कुमारः कुशलागमः ॥ ९८ ॥

jagaddhitaiṣisugataḥ kumāraḥ kuśalāgamaḥ ।। 98।।

हिरण्यवर्णो ज्योतिष्मान्नानाभूतधरो ध्वनिः ।

hiraṇyavarṇo jyotiṣmānnānābhūtadharo dhvaniḥ ।

अरोगो नियमाध्यक्षो विश्वामित्रो द्विजोत्तमः ॥ ९९ ॥

arogo niyamādhyakṣo viśvāmitro dvijottamaḥ ।। 99।।

बृहज्योतिः सुधामा च महाज्योतिरनुत्तमः ।

bṛhajyotiḥ sudhāmā ca mahājyotiranuttamaḥ ।

मातामहो मातरिश्वा नभस्वान्नागहारधृक् ॥ १०० ॥

mātāmaho mātariśvā nabhasvānnāgahāradhṛk ।। 100।।

पुलस्त्यः पुलहोऽगस्त्यो जातूकर्ण्यः पराशरः ।

pulastyaḥ pulaho'gastyo jātūkarṇyaḥ parāśaraḥ ।

निरावरणधर्मज्ञो विरिञ्चो विष्टरश्रवाः ॥ १०१ ॥

nirāvaraṇadharmajño viriñco viṣṭaraśravāḥ ।। 101।।

आत्मभूरनिरुद्धोऽत्रि ज्ञानमूर्तिर्महायशाः ।

ātmabhūraniruddho'tri jñānamūrtirmahāyaśāḥ ।

लोकचूडामणिर्वीरश्चण्डसत्यपराक्रमः ॥ १०२ ॥

lokacūḍāmaṇirvīraścaṇḍasatyaparākramaḥ ।। 102।।

व्यालकल्पो महाकल्पो महावृक्षः कलाधरः ।

vyālakalpo mahākalpo mahāvṛkṣaḥ kalādharaḥ ।

अलंकरिष्णुस्त्वचलो रोचिष्णुर्विक्रमोत्तमः ॥ १०३ ॥

alaṁkariṣṇustvacalo rociṣṇurvikramottamaḥ ।। 103।।

आशुशब्दपतिर्वेगी प्लवनः शिखिसारथिः ।

āśuśabdapatirvegī plavanaḥ śikhisārathiḥ ।

असंसृष्टोऽतिथिः शक्रः प्रमाथी पापनाशनः ॥ १०४ ॥

asaṁsṛṣṭo'tithiḥ śakraḥ pramāthī pāpanāśanaḥ ।। 104।।

वसुश्रवाः कव्यवाहः प्रतप्तो विश्वभोजनः ।

vasuśravāḥ kavyavāhaḥ pratapto viśvabhojanaḥ ।

जर्यो जराधिशमनो लोहितश्च तनूनपात् ॥ १०५ ॥

jaryo jarādhiśamano lohitaśca tanūnapāt ।। 105।।

पृषदश्वो नभोयोनिः सुप्रतीकस्तमिस्रहा ।

pṛṣadaśvo nabhoyoniḥ supratīkastamisrahā ।

निदाघस्तपनो मेघः पक्षः परपुरञ्जयः ॥ १०६ ॥

nidāghastapano meghaḥ pakṣaḥ parapurañjayaḥ ।। 106।।

मुखानिलः सुनिष्पन्नः सुरभिः शिशिरात्मकः ।
mukhānilaḥ suniṣpannaḥ surabhiḥ śiśirātmakaḥ ।
वसन्तो माधवो ग्रीष्मो नभस्यो बीजवाहनः ॥ १०७ ॥
vasanto mādhavo grīṣmo nabhasyo bījavāhanaḥ ।। 107।।

अङ्गिरामुनिरात्रेयो विमलो विश्ववाहनः ।
aṅgirāmunirātreyo vimalo viśvavāhanaḥ ।
पावनः पुरुजिच्छक्रस्त्रिविद्यो नरवाहनः ॥ १०८ ॥
pāvanaḥ purujicchakrastrividyo naravāhanaḥ ।। 108।।

मनो बुद्धिरहंकारः क्षेत्रज्ञः क्षेत्रपालकः ।
mano buddhirahaṁkāraḥ kṣetrajñaḥ kṣetrapālakaḥ ।
तेजोनिधिर्ज्ञाननिधिर्विपाको विघ्नकारकः ॥ १०९ ॥
tejonidhirjñānanidhirvipāko vighnakārakaḥ ।। 109।।

अधरोऽनुत्तरो ज्ञेयो ज्येष्ठो निःश्रेयसालयः ।
adharo'nuttaro jñeyo jyeṣṭho niḥśreyasālayaḥ ।
शैलो नगस्तनुर्दोहो दानवारिररिन्दमः ॥ ११० ॥
śailo nagastanurdoho dānavārirarindamaḥ ।। 110।।

चारुधीर्जनकश्चारु विशल्यो लोकशल्यकृत् ।
cārudhīrjanakaścāru viśalyo lokaśalyakṛt ।
चतुर्वेदश्चतुर्भावश्चतुरश्चतुरप्रियः ॥ १११ ॥
caturvedaścaturbhāvaścaturaścaturapriyaḥ ।। 111।।

आम्नायोऽथ समाम्नायस्तीर्थदेवशिवालयः ।

āmnāyo'tha samāmnāyastīrthadevaśivālayaḥ ।

बहुरूपो महारूपः सर्वरूपश्चराचरः ॥ ११२ ॥

bahurūpo mahārūpaḥ sarvarūpaścarācaraḥ ।। 112।।

न्यायनिर्वाहको न्यायो न्यायगम्यो निरञ्जनः ।

nyāyanirvāhako nyāyo nyāyagamyo nirañjanaḥ ।

सहस्रमूर्धा देवेन्द्रः सर्वशस्त्रप्रभञ्जनः ॥ ११३ ॥

sahasramūrdhā devendraḥ sarvaśastraprabhañjanaḥ ।। 113।।

मुण्डो विरूपो विकृतो दण्डी दान्तो गुणोत्तमः ।

muṇḍo virūpo vikṛto daṇḍī dānto guṇottamaḥ ।

पिङ्गलाक्षोऽथ हर्यक्षो नीलग्रीवो निरामयः ॥ ११४ ॥

piṅgalākṣo'tha haryakṣo nīlagrīvo nirāmayaḥ ।। 114।।

सहस्रबाहुः सर्वेशः शरण्यः सर्वलोकभृत् ।

sahasrabāhuḥ sarveśaḥ śaraṇyaḥ sarvalokabhṛt ।

पद्मासनः परंज्योतिः परावरफलप्रदः ॥ ११५ ॥

padmāsanaḥ paraṁjyotiḥ parāvaraphalapradaḥ ।। 115।।

पद्मगर्भो महागर्भो विश्वगर्भो विचक्षणः ।

padmagarbho mahāgarbho viśvagarbho vicakṣaṇaḥ ।

परावरज्ञो बीजेशः सुमुखः सुमहास्वनः ॥ ११६ ॥

parāvarajño bījeśaḥ sumukhaḥ sumahāsvanaḥ ।। 116।।

देवासुरगुरुर्देवो देवासुरनमस्कृतः ।
devāsuragururdevo devāsuranamaskṛtaḥ |
देवासुरमहामात्रो देवासुरमहाश्रयः ॥ ११७ ॥
devāsuramahāmātro devāsuramahāśrayaḥ || 117||

देवादिदेवो देवर्षिर्देवासुरवरप्रदः ।
devādidevo devarṣirdevāsuravarapradaḥ |
देवासुरेश्वरो दिव्यो देवासुरमहेश्वरः ॥ ११८ ॥
devāsureśvaro divyo devāsuramaheśvaraḥ || 118||

सर्वदेवमयोऽचिन्त्यो देवतात्मात्मसम्भवः ।
sarvadevamayo'cintyo devatātmātmasambhavaḥ |
ईड्योऽनीशः सुरव्याघ्रो देवसिंहो दिवाकरः ॥ ११९ ॥
īḍyo'nīśaḥ suravyāghro devasiṁho divākaraḥ || 119||

विबुधाग्रवरश्रेष्ठः सर्वदेवोत्तमोत्तमः ।
vibudhāgravaraśreṣṭhaḥ sarvadevottamottamaḥ |
शिवज्ञानरतः श्रीमान् शिखिश्रीपर्वतप्रियः ॥ १२० ॥
śivajñānarataḥ śrīmān śikhiśrīparvatapriyaḥ || 120||

जयस्तम्भो विशिष्टम्भो नरसिंहनिपातनः ।
jayastambho viśiṣṭambho narasiṁhanipātanaḥ |
ब्रह्मचारी लोकचारी धर्मचारी धनाधिपः ॥ १२१ ॥
brahmacārī lokacārī dharmacārī dhanādhipaḥ || 121||

नन्दी नन्दीश्वरो नग्नो नग्नव्रतधरः शुचिः ।

nandī nandīśvaro nagno nagnavratadharaḥ śuciḥ |

लिङ्गाध्यक्षः सुराध्यक्षो युगाध्यक्षो युगावहः ॥ १२२ ॥

liṅgādhyakṣaḥ surādhyakṣo yugādhyakṣo yugāvahaḥ || 122||

स्ववशः सवशः स्वर्गः स्वरः स्वरमयः स्वनः ।

svavaśaḥ savaśaḥ svargaḥ svaraḥ svaramayaḥ svanaḥ |

बीजाध्यक्षो बीजकर्ता धनकृद्धर्मवर्धनः ॥ १२३ ॥

bījādhyakṣo bījakartā dhanakṛddharmavardhanaḥ || 123||

दम्भोऽदम्भो महादम्भः सर्वभूतमहेश्वरः ।

dambho'dambho mahādambhaḥ sarvabhūtamaheśvaraḥ |

श्मशाननिलयस्तिष्यः सेतुरप्रतिमाकृतिः ॥ १२४ ॥

śmaśānanilayastiṣyaḥ seturapratimākṛtiḥ || 124||

लोकोत्तरस्फुटालोकस्त्र्यम्बको नागभूषणः ।

lokottarasphuṭālokastryambako nāgabhūṣaṇaḥ |

अन्धकारिर्मखद्वेषी विष्णुकन्धरपातनः ॥ १२५ ॥

andhakārirmakhadveṣī viṣṇukandharapātanaḥ || 125||

वीतदोषोऽक्षयगुणो दक्षारिः पूषदन्तहृत् ।

vītadoṣo'kṣayaguṇo dakṣāriḥ pūṣadantahṛt |

धूर्जटिः खण्डपरशुः सकलो निष्कलोऽनघः ॥ १२६ ॥

dhūrjaṭiḥ khaṇḍaparaśuḥ sakalo niṣkalo'naghaḥ || 126||

आधारः सकलाधारः पाण्डुराभो मृडो नटः ।

ādhāraḥ sakalādhāraḥ pāṇḍurābho mṛḍo naṭaḥ |

पूर्णः पूरयिता पुण्यः सुकुमारः सुलोचनः ॥ १२७ ॥

pūrṇaḥ pūrayitā puṇyaḥ sukumāraḥ sulocanaḥ || 127||

सामगेयः प्रियकरः पुण्यकीर्तिरनामयः ।

sāmageyaḥ priyakaraḥ puṇyakīrtiranāmayaḥ |

मनोजवस्तीर्थकरो जटिलो जीवितेश्वरः ॥ १२८ ॥

manojavastīrthakaro jaṭilo jīviteśvaraḥ || 128||

जीवितान्तकरो नित्यो वसुरेता वसुप्रियः ।

jīvitāntakaro nityo vasuretā vasupriyaḥ |

सद्गतिः सत्कृतिः सक्तः कालकण्ठः कलाधरः ॥ १२९ ॥

sadgatiḥ satkṛtiḥ saktaḥ kālakaṇṭhaḥ kalādharaḥ || 129||

मानी मान्यो महाकालः सद्भूतिः सत्परायणः ।

mānī mānyo mahākālaḥ sadbhūtiḥ satparāyaṇaḥ |

चन्द्रसञ्जीवनः शास्ता लोकगूढोऽमराधिपः ॥ १३० ॥

candrasañjīvanaḥ śāstā lokagūḍho'marādhipaḥ || 130||

लोकबन्धुर्लोकनाथः कृतज्ञः कृतिभूषणः ।

lokabandhurlokanāthaḥ kṛtajñaḥ kṛtibhūṣaṇaḥ |

अनपाय्यक्षरः कान्तः सर्वशास्त्रभृतां वरः ॥ १३१ ॥

anapāyyakṣaraḥ kāntaḥ sarvaśāstrabhṛtāṁ varaḥ || 131||

तेजोमयो द्युतिधरो लोकमायोऽग्रणीरणुः ।

tejomayo dyutidharo lokamāyo'graṇīraṇuḥ |

शुचिस्मितः प्रसन्नात्मा दुर्जयो दुरतिक्रमः ॥ १३२ ॥

śucismitaḥ prasannātmā durjayo duratikramaḥ || 132||

ज्योतिर्मयो निराकारो जगन्नाथो जलेश्वरः ।

jyotirmayo nirākāro jagannātho jaleśvaraḥ |

तुम्बवीणी महाकायो विशोकः शोकनाशनः ॥ १३३ ॥

tumbavīṇī mahākāyo viśokaḥ śokanāśanaḥ || 133||

त्रिलोकात्मा त्रिलोकेशः शुद्धः शुद्धी रथाक्षजः ।

trilokātmā trilokeśaḥ śuddhaḥ śuddhī rathākṣajaḥ |

अव्यक्तलक्षणोऽव्यक्तो व्यक्ताव्यक्तो विशाम्पतिः ॥ १३४ ॥

avyaktalakṣaṇo'vyakto vyaktāvyakto viśāmpatiḥ || 134||

वरशीलो वरतुलो मानो मानधनो मयः ।

varaśīlo varatulo māno mānadhano mayaḥ |

ब्रह्मा विष्णुः प्रजापालो हंसो हंसगतिर्यमः ॥ १३५ ॥

brahmā viṣṇuḥ prajāpālo haṁso haṁsagatiryamaḥ || 135||

वेधा धाता विधाता च अत्ता हर्ता चतुर्मुखः ।

vedhā dhātā vidhātā ca attā hartā caturmukhaḥ |

कैलासशिखरावासी सर्वावासी सतां गतिः ॥ १३६ ॥

kailāsaśikharāvāsī sarvāvāsī satāṁ gatiḥ || 136||

हिरण्यगर्भो हरिणः पुरुषः पूर्वजः पिता ।

hiraṇyagarbho hariṇaḥ puruṣaḥ pūrvajaḥ pitā |

भूतालयो भूतपतिर्भूतिदो भुवनेश्वरः ॥ १३७ ॥

bhūtālayo bhūtapatirbhūtido bhuvaneśvaraḥ || 137||

संयोगी योगविद्ब्रह्मा ब्रह्मण्यो ब्राह्मणप्रियः ।

saṁyogī yogavidbrahmā brahmaṇyo brāhmaṇapriyaḥ |

देवप्रियो देवनाथो देवज्ञो देवचिन्तकः ॥ १३८ ॥

devapriyo devanātho devajño devacintakaḥ || 138||

विषमाक्षः कलाध्यक्षो वृषाङ्को वृषवर्धनः ।

viṣamākṣaḥ kalādhyakṣo vṛṣāṅko vṛṣavardhanaḥ |

निर्मदो निरहंकारो निर्मोहो निरुपद्रवः ॥ १३९ ॥

nirmado nirahaṁkāro nirmoho nirupadravaḥ || 139||

दर्पहा दर्पितो दृप्तः सर्वर्तुपरिवर्तकः ।

darpahā darpito dṛptaḥ sarvartuparivartakaḥ |

सप्तजिह्वः सहस्रार्चिः स्निग्धः प्रकृतिदक्षिणः ॥ १४० ॥

saptajihvaḥ sahasrārciḥ snigdhaḥ prakṛtidakṣiṇaḥ || 140||

भूतभव्यभवन्नाथः प्रभवो भ्रान्तिनाशनः ।

bhūtabhavyabhavannāthaḥ prabhavo bhrāntināśanaḥ |

अर्थोऽनर्थो महाकोशः परकार्यैकपण्डितः ॥ १४१ ॥

artho'nartho mahākośaḥ parakāryaikapaṇḍitaḥ || 141||

निष्कण्टकः कृतानन्दो निर्व्याजो व्याजमर्दनः ।

niṣkaṇṭakaḥ kṛtānando nirvyājo vyājamardanaḥ ।

सत्त्ववान्सात्त्विकः सत्यकीर्तिस्तम्भकृतागमः ॥ १४२ ॥

sattvavānsāttvikaḥ satyakīrtistambhakṛtāgamaḥ ।। 142।।

अकम्पितो गुणग्राही नैकात्मा नैककर्मकृत् ।

akampito guṇagrāhī naikātmā naikakarmakṛt ।

सुप्रीतः सुमुखः सूक्ष्मः सुकरो दक्षिणोऽनलः ॥ १४३ ॥

suprītaḥ sumukhaḥ sūkṣmaḥ sukaro dakṣiṇo'nalaḥ ।। 143।।

स्कन्धः स्कन्धधरो धुर्यः प्रकटः प्रीतिवर्धनः ।

skandhaḥ skandhadharo dhuryaḥ prakaṭaḥ prītivardhanaḥ ।

अपराजितः सर्वसहो विदग्धः सर्ववाहनः ॥ १४४ ॥

aparājitaḥ sarvasaho vidagdhaḥ sarvavāhanaḥ ।। 144।।

अधृतः स्वधृतः साध्यः पूर्तमूर्तिर्यशोधरः ।

adhṛtaḥ svadhṛtaḥ sādhyaḥ pūrtamūrtiryaśodharaḥ ।

वराहशृङ्गधृग्वायुर्बलवानेकनायकः ॥ १४५ ॥

varāhaśṛṅgadhṛgvāyurbalavānekanāyakaḥ ।। 145।।

श्रुतिप्रकाशः श्रुतिमानेकबन्धुरनेकधृक् ।

śrutiprakāśaḥ śrutimānekabandhuranekadhṛk ।

श्रीवल्लभशिवारम्भः शान्तभद्रः समञ्जसः ॥ १४६ ॥

śrīvallabhaśivārambhaḥ śāntabhadraḥ samañjasaḥ ।। 146।।

भूशयो भूतिकृद्भूतिर्भूषणो भूतवाहनः ।
bhūśayo bhūtikṛdbhūtirbhūṣaṇo bhūtavāhanaḥ ।
अकायो भक्तकायस्थः कालज्ञानी कलावपुः ॥ १४७ ॥
akāyo bhaktakāyasthaḥ kālajñānī kalāvapuḥ ।। 147।।

सत्यव्रतमहात्यागी निष्ठाशान्तिपरायणः ।
satyavratamahātyāgī niṣṭhāśāntiparāyaṇaḥ ।
परार्थवृत्तिर्वरदो विविक्तः श्रुतिसागरः ॥ १४८ ॥
parārthavṛttirvarado viviktaḥ śrutisāgaraḥ ।। 148।।

अनिर्विण्णो गुणग्राही कलङ्काङ्कः कलङ्कहा ।
anirviṇṇo guṇagrāhī kalaṅkāṅkaḥ kalaṅkahā ।
स्वभावरुद्रो मध्यस्थः शत्रुघ्नो मध्यनाशकः ॥ १४९ ॥
svabhāvarudro madhyasthaḥ śatrughno madhyanāśakaḥ ।। 149।।

शिखण्डी कवची शूली चण्डी मुण्डी च कुण्डली ।
śikhaṇḍī kavacī śūlī caṇḍī muṇḍī ca kuṇḍalī ।
मेखली कवची खड्गी मायी संसारसारथिः ॥ १५० ॥
mekhalī kavacī khaḍgī māyī saṁsārasārathiḥ ।। 150।।

अमृत्युः सर्वदृक् सिंहस्तेजोराशिर्महामणिः ।
amṛtyuḥ sarvadṛk siṁhastejorāśirmahāmaṇiḥ ।
असंख्येयोऽप्रमेयात्मा वीर्यवान्कार्यकोविदः ॥ १५१ ॥
asaṁkhyeyo'prameyātmā vīryavānkāryakovidaḥ ।। 151।।

वेद्यो वेदार्थविद्गोप्ता सर्वाचारो मुनीश्वरः ।

vedyo vedārthavidgoptā sarvācāro munīśvaraḥ |

अनुत्तमो दुराधर्षो मधुरः प्रियदर्शनः ॥ १५२ ॥

anuttamo durādharṣo madhuraḥ priyadarśanaḥ || 152||

सुरेशः शरणं सर्वः शब्दब्रह्मसतां गतिः ।

sureśaḥ śaraṇaṁ sarvaḥ śabdabrahmasatāṁ gatiḥ |

कालभक्षः कलङ्कारिः कङ्कणीकृतवासुकिः ॥ १५३ ॥

kālabhakṣaḥ kalaṅkāriḥ kaṅkaṇīkṛtavāsukiḥ || 153||

महेष्वासो महीभर्ता निष्कलङ्को विशृङ्खलः ।

maheṣvāso mahībhartā niṣkalaṅko viśṛṅkhalaḥ |

द्युमणिस्तरणिर्धन्यः सिद्धिदः सिद्धिसाधनः ॥ १५४ ॥

dyumaṇistaraṇirdhanyaḥ siddhidaḥ siddhisādhanaḥ || 154||

निवृत्तः संवृतः शिल्पो व्यूढोरस्को महाभुजः ।

nivṛttaḥ saṁvṛtaḥ śilpo vyūḍhorasko mahābhujaḥ |

एकज्योतिर्निरातङ्को नरो नारायणप्रियः ॥ १५५ ॥

ekajyotirnirātaṅko naro nārāyaṇapriyaḥ || 155||

निर्लेपो निष्प्रपञ्चात्मा निर्व्यग्रो व्यग्रनाशनः ।

nirlepo niṣprapañcātmā nirvyagro vyagranāśanaḥ |

स्तव्यस्तवप्रियः स्तोता व्यासमूर्तिरनाकुलः ॥ १५६ ॥

stavyastavapriyaḥ stotā vyāsamūrtiranākulaḥ || 156||

निरवद्यपदोपायो विद्याराशिरविक्रमः ।

niravadyapadopāyo vidyārāśiravikramaḥ |

प्रशान्तबुद्धिरक्षुद्रः क्षुद्रहा नित्यसुन्दरः ॥ १५७ ॥

praśāntabuddhirakṣudraḥ kṣudrahā nityasundaraḥ || 157||

धैर्याग्र्यधुर्यो धात्रीशः शाकल्यः शर्वरीपतिः ।

dhairyāgryadhuryo dhātrīśaḥ śākalyaḥ śarvarīpatiḥ |

परमार्थगुरुर्दृष्टिर्गुरुराश्रितवत्सलः ॥ १५८ ॥

paramārthagururdṛṣṭirgururāśritavatsalaḥ || 158||

रसो रसज्ञः सर्वज्ञः सर्वसत्त्वावलम्बनः ।

raso rasajñaḥ sarvajñaḥ sarvasattvāvalambanaḥ |

❁❁❁

सूत उवाच –

sūta uvāca -

एवं नाम्नां सहस्रेण तुष्टाव वृषभध्वजम् ॥ १५९ ॥

evaṁ nāmnāṁ sahasreṇa tuṣṭāva vṛṣabhadhvajam || 159||

स्नापयामास च विभुः पूजयामास पङ्कजैः ।

snāpayāmāsa ca vibhuḥ pūjayāmāsa paṅkajaiḥ |

परीक्षार्थं हरेः पूजाकमलेषु महेश्वरः ॥ १६० ॥

parīkṣārthaṁ hareḥ pūjākamaleṣu maheśvaraḥ || 160||

गोपयामासकमलं तदैकं भुवनेश्वरः ।

gopayāmāsakamalaṁ tadaikaṁ bhuvaneśvaraḥ |

हृतपुष्पो हरिस्तत्र किमिदं त्वभ्यचिन्तयन् ॥ १६१ ॥

hṛtapuṣpo haristatra kimidaṁ tvabhyacintayan || 161||

ज्ञात्वा स्वनेत्रमुद्धृत्य सर्वसत्त्वावलम्बनम् ।

jñātvā svanetramuddhṛtya sarvasattvāvalambanam |

पूजयामास भावेन नाम्ना तेन जगद्गुरुम् ॥ १६२ ॥

pūjayāmāsa bhāvena nāmnā tena jagadgurum || 162||

ततस्तत्र विभुर्दृष्ट्वा तथाभूतं हरो हरिम् ।

tatastatra vibhurdṛṣṭvā tathābhūtaṁ haro harim |

तस्मादवततारशु मण्डलात्पावकस्य च ॥ १६३ ॥

tasmādavatatārāśu maṇḍalātpāvakasya ca || 163||

कोटिभास्करसंकाशं जटामुकुटमण्डितम् ।

koṭibhāskarasaṁkāśaṁ jaṭāmukuṭamaṇḍitam ।

ज्वालामालावृतं दिव्यं तीक्ष्णदंष्ट्रं भयङ्करम् ॥ १६४ ॥

jvālāmālāvṛtaṁ divyaṁ tīkṣṇadaṁṣṭraṁ bhayaṅkaram ।। 164।।

शूलटङ्कगदाचक्रकुन्तपाशधरं हरम् ।

śūlaṭaṅkagadācakrakuntapāśadharaṁ haram ।

वरदाभयहस्तं च दीपिचर्मोत्तरीयकम् ॥ १६५ ॥

varadābhayahastaṁ ca dīpicarmottarīyakam ।। 165।।

इत्थम्भूतं तदा दृष्ट्वा भवं भस्मविभूषितम् ।

itthambhūtaṁ tadā dṛṣṭvā bhavaṁ bhasmavibhūṣitam ।

हृष्टो नमश्चकाराशु देवदेवं जनार्दनः ॥ १६६ ॥

hṛṣṭo namaścakārāśu devadevaṁ janārdanaḥ ।। 166।।

दुद्रुवुस्तं परिक्रम्य सेन्द्रा देवास्त्रिलोचनम् ।

dudruvustaṁ parikramya sendrā devāstrilocanam ।

चचाल ब्रह्मभुवनं चकम्पे च वसुन्धरा ॥ १६७ ॥

cacāla brahmabhuvanaṁ cakampe ca vasundharā ।। 167।।

ददाह तेजस्तच्छम्भोः प्रान्तं वै शतयोजनम् ।

dadāha tejastacchambhoḥ prāntaṁ vai śatayojanam ।

अधस्ताच्चोर्ध्वतश्चैव हाहेत्यकृत भूतले ॥ १६८ ॥

adhastāccordhvataścaiva hāhetyakṛta bhūtale ।। 168।।

तदा प्राह महादेवः प्रहसन्निव शङ्करः ।

tadā prāha mahādevaḥ prahasanniva śaṅkaraḥ ।

सम्प्रेक्ष्य प्रणयाद्विष्णुं कृताञ्जलिपुटं स्थितम् ॥ १६९ ॥

samprekṣya praṇayādviṣṇuṁ kṛtāñjaliputạṁ sthitam ।। 169।।

ज्ञातं मयेदमधुना देवकार्यं जनार्दन ।

jñātaṁ mayedamadhunā devakāryaṁ janārdana ।

सुदर्शनाख्यं चक्रं च ददामि तव शोभनम् ॥ १७० ॥

sudarśanākhyaṁ cakraṁ ca dadāmi tava śobhanam ।। 170।।

यद्रूपं भवता दृष्टं सर्वलोकभयङ्करम् ।

yadrūpaṁ bhavatā dṛṣṭaṁ sarvalokabhayaṅkaram ।

हिताय तव यत्नेन तव भावाय सुव्रत ॥ १७१ ॥

hitāya tava yatnena tava bhāvāya suvrata ।। 171।।

शान्तं रणाजिरे विष्णो देवानां दुःखसाधनम् ।

śāntaṁ raṇājire viṣṇo devānāṁ duḥkhasādhanam ।

शान्तस्य चास्त्रं शान्तं स्याच्छान्तेनास्त्रेण किं फलम् ॥ १७२ ॥

śāntasya cāstraṁ śāntaṁ syācchāntenāstreṇa kiṁ phalam ।। 172।।

शान्तस्य समरे चास्त्रं शान्तिरेव तपस्विनाम् ।

śāntasya samare cāstraṁ śāntireva tapasvinām ।

योद्धुः शान्त्या बलच्छेदः परस्य बलवृद्धिदः ॥ १७३ ॥

yoddhuḥ śāntyā balacchedaḥ parasya balavṛddhidaḥ ।। 173।।

देवैरशान्तैर्यद्रूपं मदीयं भावयाव्ययम् ।

devairaśāntairyadrūpaṁ madīyaṁ bhāvayāvyayam ।

किमायुधेन कार्यं वै योद्धुं देवारिसूदन ॥ १७४ ॥

kimāyudhena kāryaṁ vai yoddhuṁ devārisūdana ।। 174।।

क्षमा युधि न कार्यं वै योद्धुं देवारिसूदन ।

kṣamā yudhi na kāryaṁ vai yoddhuṁ devārisūdana ।

अनागते व्यतीते च दौर्बल्ये स्वजनोत्करे ॥ १७५ ॥

anāgate vyatīte ca daurbalye svajanotkare ।। 175।।

अकालिके त्वधर्मे च अनर्थेवारिसूदन ।

akālike tvadharme ca anarthevārisūdana ।

एवमुक्त्वा ददौ चक्रं सूर्यायुतसमप्रभम् ॥ १७६ ॥

evamuktvā dadau cakraṁ sūryāyutasamaprabham ।। 176।।

नेत्रं च नेता जगतां प्रभुर्वै पद्मसन्निभम् ।

netraṁ ca netā jagatāṁ prabhurvai padmasannibham ।

तदाप्रभृति तं प्राहुः पद्माक्षमिति सुव्रतम् ॥ १७७ ॥

tadāprabhṛti taṁ prāhuḥ padmākṣamiti suvratam ।। 177।।

दत्त्वैनं नयनं चक्रं विष्णवे नीललोहितः ।

dattvainaṁ nayanaṁ cakraṁ viṣṇave nīlalohitaḥ ।

पस्पर्श च कराभ्यां वै सुशुभाभ्यामुवाच ह ॥ १७८ ॥

pasparśa ca karābhyāṁ vai suśubhābhyāmuvāca ha ।। 178।।

वरदोहं वरश्रेष्ठ वरान्वरय चेप्सितान्।

varadohaṁ varaśreṣṭha varānvaraya cepsitān |

भक्त्या वशीकृतो नूनं त्वयाहं पुरुषोत्तम ॥ १७९ ॥

bhaktyā vaśīkṛto nūnaṁ tvayāhaṁ puruṣottama || 179||

इत्युक्तो देवदेवेन देवदेवं प्रणम्य तम्।

ityukto devadevena devadevaṁ praṇamya tam |

त्वयि भक्तिर्महादेव प्रसीद वरमुत्तमम्॥ १८० ॥

tvayi bhaktirmahādeva prasīda varamuttamam || 180||

नान्यमिच्छामि भक्तानामार्तयो नास्ति यत्प्रभो ।

nānyamicchāmi bhaktānāmārtayo nāsti yatprabho |

तच्छ्रुत्वा वचनं तस्य दयावान् सुतरां भवः ॥ १८१ ॥

tacchrutvā vacanaṁ tasya dayāvān sutarāṁ bhavaḥ || 181||

पस्पर्श च ददौ तस्मै श्रद्धां शीतांशुभूषणः ।

pasparśa ca dadau tasmai śraddhāṁ śītāṁśubhūṣaṇaḥ |

प्राह चैवं महादेवः परमात्मानमच्युतम्॥ १८२ ॥

prāha caivaṁ mahādevaḥ paramātmānamacyutam || 182||

मयि भक्तश्च वन्द्यश्च पूज्यश्चैव सुरासुरैः ।

mayi bhaktaśca vandyaśca pūjyaścaiva surāsuraiḥ |

भविष्यति न संदेहो मत्प्रसादात्सुरोत्तम ॥ १८३ ॥

bhaviṣyati na saṁdeho matprasādātsurottama || 183||

यदा सती दक्षपुत्री विनिन्द्येव सुलोचना ।

yadā satī dakṣaputrī vinindyeva sulocanā |

मातरं पितरं दक्षं भविष्यति सुरेश्वरी ॥ १८४ ॥

mātaraṁ pitaraṁ dakṣaṁ bhaviṣyati sureśvarī || 184||

दिव्या हैमवती विष्णो तदा त्वमपि सुव्रत ।

divyā haimavatī viṣṇo tadā tvamapi suvrata |

भगिनीं तव कल्याणीं देवीं हैमवतीमुमाम् ॥ १८५ ॥

bhaginīṁ tava kalyāṇīṁ devīṁ haimavatīmumām || 185||

नियोगाद्ब्रह्मणः साध्वीं प्रदास्यसि ममैव ताम् ।

niyogādbrahmaṇaḥ sādhvīṁ pradāsyasi mamaiva tām |

मत्सम्बन्धी च लोकानां मध्ये पूज्यो भविष्यसि ॥ १८६ ॥

matsambandhī ca lokānāṁ madhye pūjyo bhaviṣyasi || 186||

मां दिव्येन च भावेन तदा प्रभृति शङ्करम् ।

māṁ divyena ca bhāvena tadā prabhṛti śaṅkaram |

द्रक्ष्यसे च प्रसन्नेन मित्रभूतमिवात्मना ॥ १८७ ॥

drakṣyase ca prasannena mitrabhūtamivātmanā || 187||

इत्युक्त्वान्तर्दधे रुद्रो भगवान्नीललोहितः ।

ityuktvāntardadhe rudro bhagavānnīlalohitaḥ |

जनार्दनोपि भगवान्देवानामपि सन्निधौ ॥ १८८ ॥

janārdanopi bhagavāndevānāmapi sannidhau || 188||

अयाचत महादेवं ब्रह्माणं मुनिभिः समम् ।

ayācata mahādevaṁ brahmāṇaṁ munibhiḥ samam ।

मया प्रोक्तं स्तवं दिव्यं पद्मयोने सुशोभनम् ॥ १८९ ॥

mayā proktaṁ stavaṁ divyaṁ padmayone suśobhanam ।। 189।।

यः पठेच्छृणुयाद्वापि श्रावयेद्वा द्विजोत्तमान् ।

yaḥ paṭhecchṛṇuyādvāpi śrāvayedvā dvijottamān ।

प्रतिनाम्नि हिरण्यस्य दत्तस्य फलमाप्नुयात् ॥ १९० ॥

pratināmni hiraṇyasya dattasya phalamāpnuyāt ।। 190।।

अश्वमेधसहस्रेण फलं भवति तस्य वै ।

aśvamedhasahasreṇa phalaṁ bhavati tasya vai ।

घृताद्यैः स्नापयेद्रुद्रं स्थाल्या वै कलशैः शुभैः ॥ १९१ ॥

ghṛtādyaiḥ snāpayedrudraṁ sthālyā vai kalaśaiḥ śubhaiḥ ।। 191।।

नाम्नां सहस्रेणानेन श्रद्धया शिवमीश्वरम् ।

nāmnāṁ sahasreṇānena śraddhayā śivamīśvaram ।

सोपि यज्ञसहस्रस्य फलं लब्ध्वा सुरेश्वरैः ॥ १९२ ॥

sopi yajñasahasrasya phalaṁ labdhvā sureśvaraiḥ ।। 192।।

पूज्यो भवति रुद्रस्य प्रीतिर्भवति तस्य वै ।

pūjyo bhavati rudrasya prītirbhavati tasya vai ।

तथास्त्विति तथा प्राह पद्मयोनेर्जनार्दनम् ॥ १९३ ॥

tathāstviti tathā prāha padmayonerjanārdanam ।। 193।।

जग्मतुः प्रणिपत्यैनं देवदेवं जगद्गुरुम् ।

jagmatuḥ praṇipatyainaṁ devadevaṁ jagadgurum ।

तस्मान्नाम्नां सहस्रेण पूजयेदनघो द्विजाः ॥ १९४ ॥

tasmānnāmnāṁ sahasreṇa pūjayedanagho dvijāḥ ॥ 194॥

जपेन्नाम्नां सहस्रं च स याति परमां गतिम् ॥ १९५ ॥

japeennāmnāṁ sahasraṁ ca sa yāti paramāṁ gatim ॥ 195॥

॥ इति श्रीलिङ्गमहापुराणे पूर्वभागे

॥ iti śrīliṅgamahāpurāṇe pūrvabhāge

सहस्रनामभिः पूजनाद्विष्णुचक्रलाभो

sahasranāmabhiḥ pūjanādviṣṇucakralābho

नामाष्टनवतितमोध्यायः ॥

nāmāṣṭanavatitamodhyāyaḥ ॥